

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Den 12. august 2008

TALE TIL SAMRÅD 12. AUGUST 2008

(det talte ord gælder)

Indledning til samrådssvar

- Udvalget har bedt mig svare på en række spørgsmål i dag.
- Til udvalgets orientering vil jeg besvare spørgsmålene AK, AL og AM samlet, da disse spørgsmål alle handler om Fødevarestyrelsens målopfyldelse for importkontrollen 2007 og således overlapper hinanden.

Spørgsmål AI

”Vil ministeren redegøre for salmonellaepidemiens omfang og skader samt oplyse om, hvilke initiativer regeringen har iværksat for at stoppe epidemien?”

Svar:

Omfang og skader

- Jeg kan oplyse, at siden midten af februar og frem til i dag, har Statens Serum Institut registreret, at 634 mennesker er blevet syge af Salmonella Typhimurium U292. Desværre ser vi, at der stadig kommer nye patienter til.
- Det er vigtigt at vide, at hvis man bliver syg af denne bakterie, kan man blive behandlet med antibiotika. Symptomerne kan være diarré, mavesmerter, feber, hovedpine og måske kvalme og opkastninger. Man kan blive syg i få dage og nogle gange i op til flere uger.
- Der er tale om et landsdækkende udbrud, men patienterne bor hovedsageligt i og omkring de større byer.
- Fødevarestyrelsen har oplyst mig om, at der er en næsten ligelig kønsfordeling mellem patienterne, og at alle aldersgrupper er omfattet.

Udbrud af en anden karakter end normalt

- Vi har at gøre med et udbrud af en helt anden karakter, end vi normalt ser. Der er tale om sygdomsudbrud spredt ud over hele landet, som hverken koncentrerer sig i geografiske områder eller omkring enkelte institutioner. Det betyder, at vi har stået overfor opklaring af mange enkelte og ikke indbyrdes sammenhængende episoder, hvor der ikke umiddelbart er noget, der peger på en fællesnævner. Det er en meget vanskelig opgave.
- I sidste uge er der imidlertid for første gang konstateret udbrud i lukkede selskaber – et såkaldt udbrud i udbruddet – hvor der er en større sandsynlighed for at finde frem til, hvad der har gjort deltagerne syge. Der bliver derfor sat stor fokus på at identificere og analysere disse under-udbrud.

Ukendt smittekilde

- Det er den centrale udbrudsgruppe med Fødevare-beredskabsenheden, Statens Serum Institut og Fødevareinstituttet ved Danmarks Tekniske Universitet, som står for opklaringsarbejde. Selvom der er et omfattende udredningsarbejde i gang, er det til dato desværre ikke lykkedes at identificere kilden til sygdomsudbruddet.
- Fødevareberedskabsenheden har oplyst mig om, at opklaringsarbejdet i øjeblikket kører ad flere spor, hvor man prøver at finde ud af, hvad de syge forbrugere kan have spist, og hvor de har gjort deres indkøb. Man forsøger at finde et mønster i indkøbene blandt andet ved at gå tilbage i tid via Dankortudskrifter.
- Det er et meget omfattende arbejde, som blandt andet bygger på interviewrunder af patienter og kontrolpersoner, analyse af en række forskellige fødevarer fra patienternes bopæle, analyse af fødevarer fra butikker og af kød på slagterier samt målrettet undersøgelse af produktionsforholdene og egenkontrol på alle landets slagterier og kødproduktvirksomheder.
- Fødevareberedskabsenheden har i forløbet haft en tæt kontakt til de største brancher på området – slagteribranchen, kødbranchen og detailhandlen, og Fødevarestyrelsen har holdt møder med branchen, så man også ad denne vej kunne udveksle viden, hypoteser og tanker om mulige spor.

Spørgsmål AJ

”Hvordan vil ministeren sikre, at tilbagetrækningen af kød, der er salmonella-inficeret, sker hurtigere end tilfældet er i dag, hvor det farlige kød typisk trækkes tilbage fra markedet en uge efter, at holdbarheden er udløbet, hvor kødet både er solgt og spist, jf. Politiken den 8. juli 2008?”

Svar:

Indledning

- Det korte svar på dette spørgsmål er, at systemet allerede er optimeret. Procedurer og rutiner er blevet gennemgået for at gøre det samlede tidsforbrug til undersøgelsen så kort, som overhovedet muligt. Og den videnskabelige vurdering er, at det ikke kan gå hurtigere, end det allerede gør.

Procesforløbet

- Fødevarestyrelsen har allerede gjort meget for at gøre det samlede tidsforbrug til processen så kort som mulig. Men de videnskabelige metoder, der er til rådighed i dag, tager tid.
- Selve undersøgelsen for indhold af salmonella tager fem arbejdsdage.
- Derefter er det nødvendigt at identificere hvilken type salmonella, der er tale om, og om den er resistent overfor antibiotika. Det tager tre arbejdsdage.
- Endelig foretager Fødevareinstituttet ved Danmarks Tekniske Universitet en risikovurdering, for at fødevareregionerne kan tage stilling til, om det pågældende parti er farligt. Det tager en arbejdsdag.

Værdien af kontrollen

- Det er korrekt, at kødet kan være solgt, før der ligger et resultat, som fødevareregionen kan agere på. Men i den forbindelse er det vigtigt at understrege kontrollens præventive effekt.

- Det er virksomhedernes ansvar, at de ikke omsætter kød, som kan være sundhedsskadeligt. Importørerne skal derfor tage ansvar for de fødevarer, de importerer og stille krav til deres leverandører.
- Fødevarekontrollen vil give påbud om, at importører skal forhåndsanmelde import af de 3 efterfølgende partier, f.eks. når et parti er vurderet farligt på grund af fund af salmonella, og fødevareregionen vurderer, at det er nødvendigt at kontrollere, at importørens egenkontrol er bragt i orden, før nye fødevarer bringes i omsætning.
- Hvis et parti kød bliver vurderet farligt, bliver oprindelsesvirksomheden desuden underlagt yderligere kontrol.
- Er virksomheden fra et EU-land, skal modtagervirksomheden efter anmodning tilbageholde det næste parti, indtil det er analyseret. Er virksomheden fra et land uden for EU, skal de næste 10 partier tilbageholdes og analyseres.
- Afslutningsvis vil jeg pege på det store oplysningsarbejde, der gøres. Der offentliggøres oversigter på internettet, for alle partier, der bliver vurderet farlige, så leverandører kan vælges til eller fra på et oplyst grundlag.
- Dette oplysningsarbejde vil blive udvidet, med mere tilgængelig information til borgerne således, at resultaterne for kontrollen fremover oplyses fordelt på de lande, der importeres fra.
- Ligesom informationerne fra hjemmesiden vil blive videreformidlet direkte til borgerne i form af en pjece, som kan ligge i supermarkederne over hele landet.
- Jeg vil i øvrigt minde om, at det er fuldt lovligt for de danske producenter at mærke med, at kødet er dansk, og på den måde oplyse de forbrugere, der ønsker at vide hvor kødet kommer fra.

Spørgsmål AK

”Hvilke initiativer agter ministeren at tage for at følge op på Fødevarestyrelsens manglende kontrol af udenlandsk kød, jf. Politiken den 10. juli 2008?”

Spørgsmål AL

”Hvordan forholder ministeren sig til den omstændighed, at Fødevarestyrelsen ikke har opfyldt de krav, som Folketinget har stillet om mere kontrol med importeret kød, nu hvor det viser sig, at Fødevarestyrelsen kun har udført ca. 80 pct. af de lovede kontroller, som er et resultatmål i Fødevarestyrelsens resultatkontrakt for 2007?”

Spørgsmål AM

”Hvordan vil ministeren sikre, at Fødevarestyrelsen fremover lever op til de resultatmål, som de er blevet pålagt, men som de, ifølge Politiken den 10. juli 2008, ikke har kunnet leve op til på grund af en EU-dom, som forhindrer, at Fødevarestyrelsen får besked fra importørerne dagen før et parti køds ankomst fra udlandet og dermed kan nå ud og foretage kontrolprøverne?”

Svar:

- Fødevarestyrelsens målopfyldelse var 81% i 2007.
- Det skyldes to forhold:
- For det første har kontrollen skulle finde nye veje at få viden om import fra andre EU-lande, da importørerne ikke længere har pligt til at oplyse myndighederne, hver gang der bliver importeret et parti kød.
- For det andet har importørernes handelsmønster ændret sig, fordi færre ønsker at stå som importør af udenlandsk kød med det deraf følgende ansvar og eventuelle udgifter til prøver i forbindelse med kontrollen.

Hvad der er gjort for at rette op

- Det er et område, hvor vi allerede har taget fat, og hvor vi gør en ekstra indsats for at drøfte hvad importørerne kan gøre.
- Fødevarestyrelsen opstillede i 2007 en handlingsplan med en række indsatsområder for at opfylde målet for importerede partier:

- Fødevareregionerne har sat ekstra ind for at finde frem til relevante importører, transportører og modtagelagre.
 - Fødevarestyrelsens Rejsehold har indsamlet oplysninger om importmønstret for at gøre det lettere for fødevareregionerne at finde frem til importørerne, og
 - en intern gruppe i Fødevarestyrelsen ser løbende på status for kontrollen for at optimere prøveudtagningen og koordinere prøvefordelingen mellem fødevareregionerne.
- I denne sammenhæng vil jeg gerne understrege, at selvom målet for 2007 ikke er nået, så er case-by-case kontrollen stadig en meget omfattende kontrol i forhold til tidligere års importkontrol. Og den har betydet, at Fødevarestyrelsen har afvist adskillige partier af kød, der ellers ville være havnet på det danske marked.
 - De initiativer som er igangsat på baggrund af erfaringerne fra 2007, betyder glædeligvis også, at de foreløbige resultater for 2008 viser, at Fødevarestyrelsen har nået de planlagte kontroller for første halvår af 2008.

Spørgsmål AN

”Vil ministeren oplyse hvilke krav, der her og nu kan stilles til udenlandske producenter for at begrænse salmonellainficeret kød i Danmark – eksempelvis indførelse af en omvendt bevisbyrde, hvor virksomhederne skal dokumentere, at kødet er salmonellafrit?”

Svar:

Ikke generelt krav om salmonellafrihed

- Da Danmark ikke i dag har EU særstatus for salmonella, kan vi ikke her og nu stille krav til udenlandske producenter om, at det importerede kød skal være fri for salmonella.
- Derimod har de danske importører af fødevarer mulighed for at kræve, at deres udenlandske leverandører kan vise, at kødet er salmonellafrit. Virksomhederne har en vigtig rolle i arbejdet med at nedbringe forekomsten af salmonella i de fødevarer, de markedsfører i Danmark.

Krav til leverandører

- Som jeg netop har gennemgået er ét af formålene med den danske intensiverede kontrol med både danskproduceret og importeret kød (case-by-case kontrollen) at få de virksomheder, der importerer til Danmark, til at stille krav til deres leverandører.

Initiativer til styrket indsats mod Salmonella og Campylobacter

- Jeg vil gerne i denne forbindelse orientere udvalget om en række initiativer til en styrket indsats mod Salmonella og Campylobacter, som jeg bebudede i sidste uge:
- Vi styrker importkontrollen ved, at der iværksættes en øget kontrol med importørerne. Det betyder, at fødevareregionerne vil give påbud om, at importører skal forhåndsanmelde, inden et parti fødevarer bringes i omsætning, hvis et tidligere parti er vurderet farligt, fordi der er fundet salmonella, og fødevareregionen vurderer, at det er nødvendigt at kontrollere, at importørens egenkontrol er bragt i orden, før nye fødevarer bringes i omsætning. Påbud om anmeldelse af de efterfølgende partier kan meddeles for 3 efterfølgende partier.
- Påbuddene vil blive anvendt, når fødevareregionen har konstateret væsentlige problemer som følge af mangelfuld egenkontrol hos importøren.
- Fødevarestyrelsen vil evaluere initiativet ved årets udgang med henblik på en vurdering af om systemet fungerer efter hensigten.

Møde med importørerne

- Derudover regner jeg med her i løbet af august at holde et møde med fødevareimportører og detailhandlen med henblik på at drøfte branchens muligheder for at stille krav til deres leverandører om niveauet for salmonella eller campylobacter i fersk kød.

Tiltag rettet mod borgerne

- Desuden har vi, som jeg allerede har gennemgået, iværksat styrket borgerinformation og offentliggørelse af kontrolfund. Både gennem hjemmesider og ved pjecer, der kan uddeles til forbrugerne, hvor de handler.

Tiltag rettet mod myndighedernes handlingsplaner

- Herudover iværksætter Fødevarestyrelsen – i forlængelse af sommerens salmonellaudbrud – en evaluering af den eksisterende indsats mod Salmonella og Campylobacter i samarbejde med Statens Serums Institut og Fødevareinstituttet ved Danmarks Tekniske Universitet. Denne evaluering skal afdække om der er behov for nye initiativer eller justeringer i den eksisterende indsats.
- Og derudover vil nye handlingsplaner for salmonella i kvæg og svin for perioden 2009-2013 blive drøftet.

Tiltag på EU-niveau

- Udover de nationale tiltag arbejder jeg for, at vi får en skrappe EU-lovgivning. Jeg mener, at der i EU skal fastsættes fødevaresikkerhedskriterier for salmonella i fersk kød, således at fersk kød ikke kan sælges til forbrugerne, medmindre kødet overholder de fastsatte kriterier.
- Og for så vidt angår Campylobacter vil jeg presse på i forhold til, at der:
 1. fastsættes EU-mål for Campylobacter i slagtekyllinger,
 2. at muligheden for kontroltiltag i besætningerne undersøges, samt
 3. at der etableres fødevaresikkerhedskriterier for Campylobacter i kyllingekød.
- Endelig må vi ikke glemme de mere langsigtede strategier på dette område, hvor Danmark arbejder aktivt i internationalt regi for strategier, der vil nedbringe forekomsten af salmonella fra jord til bord.

Spørgsmål AR

”Vil ministeren give en orientering om sikringen af en EU-særstatus vedr. importeret kød til Danmark?”

Svar:

Særstatus

- Danmark er i fuld gang med at få behandlet vores ansøgning i EU om særstatus for salmonella i fersk hønse- og kyllingekød og i konsumæg.
- Som det er nu, er det i EU kun Sverige og Finland, der kan stille krav om, at fersk kød er testet og fundet fri for salmonella, inden det importeres.
- Sverige og Finland fik denne særlige mulighed, da de blev optaget i EU, da både Sverige og Finland gennem en længere årrække havde gjort et meget stort arbejde for at udrydde salmonella nationalt.
- Andre EU-lande kan også søge om særstatus. Det kræver, at ansøgerlandet har kontrolprogrammer, der kan sidestilles med de svenske og finske. Samtidig er det vurderingen, at ansøgerlandet bør have et salmonellaniveau, der er lige så lavt, eller næsten lige så lavt, som i Sverige og Finland.
- Danmark har en forekomst af salmonella i fersk hønse- og kyllingekød og i konsumæg, der er næsten lige så lav som i Sverige og Finland, og på den baggrund ansøgte vi i september 2007 om at få særstatus i EU.
- Jeg har haft bilaterale kontakter med mine ministerkolleger i lande, der eksporterer til Danmark, ligesom jeg har drøftet vores ansøgning med den tidligere [Kyprianou] og den nuværende ansvarlige EU kommissær [Vassiliou]. Min oplevelse har været, at man ser velvilligt på den danske ansøgning, men jeg kan ikke på nuværende tidspunkt sige noget om, hvorvidt den danske ansøgning bliver imødekommet.
- Ansøgningen bliver i øjeblikket behandlet i EU Kommissionen, og jeg forventer, at Kommissionen tager endelig stilling til ansøgningen inden årets udgang.